

SCENARIUSZ ZAJĘĆ (27)

Temat: Samoocena i ocena koleżeńska

Powiązanie z wcześniejszą wiedzą

Wiedza o społeczeństwie, III etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 24.2) przedstawia cechy i umiejętności człowieka przedsiębiorczego; bierze udział w przedsięwzięciach społecznych, które pozwalają je rozwinąć; 24.3) stosuje w praktyce podstawowe zasady organizacji pracy; 30.1) planuje dalszą edukację (...), uwzględniając własne preferencje i predyspozycje; 30.3) sporządza życiorys i list motywacyjny.

Podstawy przedsiębiorczości, IV etap edukacyjny

Uczeń/uczennica: 1.5) zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie; 1.8) stosuje różne środki komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska; 6.3) analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim; 6.6) sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy.

Powiązanie z podstawą programową ekonomii w praktyce

Uczeń/uczennica: 1.1) wymienia zasady planowania i korzyści wynikające z planowania działań; 3.1) stosuje zasady organizacji pracy indywidualnej i zespołowej; 4.1) przyjmuje formę prezentacji efektów przedsięwzięcia; 4.2) wymienia efekty pracy.

Cele zajęć

Uczeń/uczennica:

- doskonalą umiejętność samooceny i oceny koleżeńskiej w zakresie funkcjonowania i pracy zespołu;
- doskonalą umiejętność samooceny własnych predyspozycji w zakresie pracy zespołowej i umiejętność udzielania informacji zwrotnych innym członkom zespołu;
- stosuje e-portfolio do opisu pracy indywidualnej.

Cele sformułowane w języku ucznia/uczennicy

Na dzisiejszych zajęciach:

- będziesz doskonaląc umiejętność samooceny własnych predyspozycji w zakresie pracy zespołowej i umiejętność udzielania informacji zwrotnych innym członkom zespołu.

NaCoBeZu (kryteria sukcesu)

Uczeń/uczennica potrafi po lekcji:

- dokonać samooceny własnego procesu uczenia się na zajęciach ekonomii w praktyce;
- dokonać selekcji i przetwarzać informacje zamieszczane w trakcie zajęć w e-portfolio;
- udzielić pisemnej informacji zwrotnej dotyczącej pracy własnego zespołu;
- zastosować e-portfolio do opisu pracy indywidualnej.

Materiały dydaktyczne

- Załącznik nr 1. Karty oceny projektu i pracy zespołu.
- Załącznik nr 2. Karty samooceny.
- Załącznik nr 3. Instrukcja do przeprowadzenia autodiagnozy kompetencji.
- Załącznik nr 4. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.
- Załącznik nr 5. Metody ewaluacji projektu.

Uwagi

Lekcja powinna odbyć się w sali komputerowej z dostępem do internetu. Jeśli jest to możliwe, należy uczniom zapewnić indywidualne stanowisko komputerowe.

Pytania kluczowe

- Co nam daje praca zespołowa?

Przebieg lekcji

1. Rozpocznij zajęcia od rozmowy z uczniami na temat pracy zespołowej nad przedsięwzięciem ekonomicznym oraz wspólnym prowadzeniem bloga. Poproś, by przez 2 minuty w przypadkowych parach podzielili się refleksją na temat: *Czym była dla mnie praca zespołowa? Co sprawiło mi najwięcej radości? Co było najtrudniejsze?*

Poproś na forum o krótkie spostrzeżenia zaznaczając, że w dalszej części lekcji będą bardziej szczegółowo zajmować się oceną zarówno swojego funkcjonowania w zespole, jak i oceną pracy całego zespołu, w którym realizowali przedsięwzięcie.

Zwróć uwagę w podsumowaniu tej rundki na rolę wspólnego dokumentowania pracy zespołowej oraz znaczenie systematycznej komunikacji.
2. Przedstaw uczniom cele lekcji (w języku ucznia); sprawdź, czy są one zrozumiałe (czyli, czy uczniowie wiedzą, dokąd zmiierają). Zadaż jedno z zaproponowanych pytań kluczowych lub wymyśl i podaj uczniom własne pytanie kluczowe.
3. Przypomnij uczniom, że narzędziem, w którym nie tylko mogli systematycznie planować i dokumentować realizację swojego przedsięwzięcia, ale także przedstawiać zespołowe osiągnięcia rówieśnikom, nauczycielom, rodzicom był blog. Krótko porozmawiaj z uczniami, co im dawała informacja zwrotna do wpisów na blogu.
4. Podziel uczniów na grupy robocze (warto zwrócić uwagę na to, by tworzyli je uczniowie z tych samych zespołów projektowych). Rozdaj im materiał z Załącznika nr 1. Karty oceny projektu. Poleć, by zapoznali się z wybraną przez siebie tabelą do oceny karty projektu (w materiale pomocniczym zamieszczamy 2 propozycje). Sprawdź, czy wszystkie zapisy są zrozumiałe, a następnie poleć im, by indywidualnie (Przykład A) lub zespołowo (Przykład B) ocenili – posługując się kartą oceny projektu – pracę własnego zespołu.

Następnie poproś, by na podstawie tej karty oceny projektu i pracy zespołu przygotowali krótką, kilkuzdaniową wypowiedź (zgodnie z zasadami udzielania informacji zwrotnej) dotyczącą pracy zespołu.

Tak zorganizuj przestrzeń w klasie, aby uczniowie – czując się bezpiecznie – mogli nawzajem w zespołach udzielić informacji zwrotnej nt. pracy własnego zespołu.

Na zakończenie tego ćwiczenia uczniowie powinni stworzyć listę własnych zespołowych sukcesów (*Co nam w pracy zespołowej wychodziło najlepiej?*) oraz obszarów, nad którymi będą musieli jeszcze pracować (*Na jakie trudności w pracy zespołowej natrafiliśmy? Z czym najtrudniej było się uporać?*). Opracowane wnioski i rekomendacje zawieście w widocznym miejscu. Wspólnie na forum zastanówcie się, co trzeba zrobić, by pokonać trudności – poproś uczniów, by podawali konkretne propozycje rozwiązań.

5. Zwróć uwagę uczniów na to, że obok oceny pracy zespołowej, ważnym elementem podsumowania pracy nad projektem jest także samoocena. Zaproponuj uczniom, by – korzystając z materiałów dydaktycznych z Załącznika nr 2. Karty samooceny ocenili własne zaangażowanie w realizację przedsięwzięcia ekonomicznego. Poinformuj ich, że na kolejnych zajęciach będą zastanawiali się szczegółowo nad własną pracą indywidualną na rzecz zespołu oraz analizowali proces indywidualnego uczenia się. Dziś ich zadaniem będzie ocena przede wszystkim zaangażowania w pracę zespołu.
6. Na zakończenie zajęć zadaj uczniom ponownie pytanie kluczowe, proponując rundkę „dokończ zdanie” (w zależności od tego, które pytanie kluczowe zostało wybrane zdanie do dokończenia będzie brzmiało: *Praca zespołowa nauczyła mnie...*
7. W ramach pracy domowej poproś uczniów i uczennice o ponowne indywidualne wykonanie autodiagnozy (w przypadku grupy uczestniczącej w pilotażu jest to autodiagnoza 11 kompetencji, którą uczniowie zrobili na początku; zgodnie z instrukcją każdy nauczyciel powinien ponownie „uruchomić” nowe badanie i udostępnić je uczniom; loginy i hasła pozostają bez zmian zarówno w twoim przypadku, jak i uczniów) oraz porównanie wyników obu badań. Jeżeli pojawiły się różnice pomiędzy wskazaniami dokonanymi na początku i teraz, uczniowie powinni uaktualnić odpowiednie zapisy w e-portfolio (Załącznik nr 3. Instrukcja do przeprowadzenia autodiagnozy kompetencji).

Pamiętaj!

Porównanie wskazań początkowych i końcowych wyborów uczniowskich może stanowić dla nauczyciela: materiał do autoewaluacji dydaktycznej *front-end* oraz materiał do wykorzystania w omówieniu kursu na lekcji końcowej.

8. Zachęć też uczniów do znanej już im aktywności w e-portfolio zgodnie ze wskazówkami z Załącznika nr 4. E-zadanie. Instrukcja do refleksji i notatek w e-portfolio.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Załącznik nr 1. Karty oceny projektu i pracy zespołu.

Przykład A (do wypełnienia indywidualnie)

Grupa/ imiona i nazwiska uczniów:		
Temat projektu/Nasze przedsięwzięcie ekonomiczne		
Cele projektu:		
Termin prezentacji:		
Etap realizacji projektu	Umiejętności	Ocena
Etap 1 Wybór tematu/Wybór przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> • precyzyjne sformułowanie tematu/przedsięwzięcia 	
Etap 2 Planowanie działań	<ul style="list-style-type: none"> • jasne określenie celów projektu/przedsięwzięcia 	
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie decyzji w sprawach grupy 	
Etap 3 Działanie	<ul style="list-style-type: none"> • analiza własnych zasobów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie informacji z różnych źródeł ich selekcja i krytyczne przetwarzanie 	
	<ul style="list-style-type: none"> • twórcze rozwiązywanie problemów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie sojuszników 	
Etap 4 Prezentacja	<ul style="list-style-type: none"> • wybór odpowiedniej formy prezentacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie czasu prezentacji (organizacja) 	
	<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie publiczności 	
	<ul style="list-style-type: none"> • sposób opracowania materiałów wizualnych 	
Praca w grupie	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie sobie informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie decyzji w sprawie grupy 	
	<ul style="list-style-type: none"> • słuchanie się nawzajem 	
	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywanie konfliktów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • zaangażowanie innych w pracę 	
	<ul style="list-style-type: none"> • samoocena postępów w pracy 	

Przykład B (do oceny zespołowej)

Karta pracy – oceniamy projekt (cz. 1)	
<p>Co udało się nam osiągnąć? Wypiszcie cele, których osiągnięcie zakładaliście na początku oraz efekty waszego działania, które widać dzisiaj. Odwołajcie się do karty projektu i jej zapisów. Pamiętajcie o tym aby uwzględnić to, co chcieliście zmienić i to, czego chcieliście się dowiedzieć.</p>	
Cele	Efekty
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ●
<p>Jak się nam wspólnie pracowało? W dwóch kolumnach wypiszcie pozytywne i trudne doświadczenia wspólnej pracy, postarajcie się precyzyjnie określać wszystkie takie sytuacje. Np. Trudne było dla mnie to, kiedy ktoś nie wyrobił się ze swoim zadaniem w terminie i ja nie mogłem zacząć pracy.</p>	
Dobre doświadczenia wspólnej pracy	Trudne doświadczenia we wspólnej pracy
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● ● ●

Karta pracy – oceniamy projekt (cz. 2)	
<p>Czego się nauczyliśmy? Zapisać czego się nauczyliście w czasie trwania projektu. Pomyślcie o tym, czego dowiedzieliście się o temacie projektu, o tym, czego nauczyliście się na temat pracy w grupie oraz o tym, co dzięki pracy w projekcie potraficie teraz zrobić.</p>	
Wiemy o temacie projektu	Wiemy o pracy w grupie
<ul style="list-style-type: none"> ● ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● ●
Umiemy, potrafimy zrobić:	
<ul style="list-style-type: none"> ● ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● ●
<p>Co zrobilibyśmy inaczej gdybyśmy zaczynali nasz projekt od nowa? Wypiszcie wszystkie rzeczy, które wykonałobyście inaczej, gdybyście mogli teraz cofnąć czas i raz jeszcze znaleźć się na początku projektu.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● ●

Załącznik nr 2. Karty samooceny

W ocenie projektów bardzo ważne jest perspektywa każdej osoby biorącej udział w jego realizacji. Dlatego przed omówieniem projektu w grupie warto samemu lub samej zastanowić się nad tym, co się wydarzyło i indywidualnie ocenić projekt oraz własne zaangażowanie w jego wykonywanie.

Poniżej znajdziesz dwie karty, które pozwolą ci ocenić projekt (pierwsza karta) i swój udział w nim (druga karta). Swoje spostrzeżenia z kart pracy możesz wykorzystać w czasie spotkania podsumowującego pracę twojego zespołu.

Karta samooceny - ocena projektu

Pytanie	Odpowiedź
Co mi się udało?	
Co mi się nie udało?	
Dlaczego nie wszystko mi się udało?	
Co mogłabym/mógłbym poprawić następnym razem?	
Co zrobiłabym/zrobiłbym inaczej?	
Czego się nauczyłam/em dzięki udziałowi w projekcie?	

Źródło: Materiały do kursu internetowego Liderzy samorządów uczniowskich, Centrum Edukacji Obywatelskiej 2010

Karta samooceny – ocena swojego zaangażowania w projekt

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Zastanów się nad odpowiedzią na pytanie i zamaluj liczbę kratek, która odpowiada twojej ocenie. (10 – bardzo dobrze; 1 – bardzo słabo)</i>										
<i>Przykład: Na ile byłem aktywny w pracy nad projektem? Odpowiedź – 8</i>										
Czy pracowałem/am systematycznie i czy terminowo wywiązywałem/am się z zadań?										
Na ile byłem/am aktywny/a w pracy nad projektem?										
Jak współpracowałem/am z innymi?										
Jak uczestniczyłem/am w wyborze tematu i problemu?										
Jak przygotowywałem/am prezentację?										
Jak gromadziłem/am dokumentację?										
W jakim stopniu poświęciłem/am wolny czas na projekt?										

Źródło: Mikina A., Zajac B.: *Metoda projektów w gimnazjum. Poradnik dla nauczycieli i dyrektorów gimnazjum*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2010

Załącznik nr 3. Instrukcja do przeprowadzenia powtórnej autodiagnozy kompetencji (patrz [lekcja nr 2](#))

Przed przeprowadzeniem ponownego badania uczniowie powinni sobie przypomnieć materiały pomocnicze z zajęć nr 2. Autodiagnoza kompetencji i pierwsze spotkanie z e-portfolio.

- [Załącznik nr 1. Wskazówki do przeprowadzenia autodiagnozy kompetencji.](#)
- [Załącznik nr 2. Wskazówki do analizy wniosków z autodiagnozy.](#)
- [Link do autodiagnozy 11 kompetencji.](#)

Załącznik nr 4. E-zadanie. Instrukcja do notatek i refleksji w e-portfolio.

CELE I ZADANIE OBOWIĄZKOWE W E- PORTFOLIO	Spotkanie nr 27. Samoocena i ocena koleżeńska.
	Czego się uczysz i dlaczego? <ul style="list-style-type: none">• Doskonalisz umiejętność samooceny własnych predyspozycji w zakresie pracy zespołowej i umiejętność udzielania informacji zwrotnych innym członkom zespołu.
	Co będziesz umieć? <ul style="list-style-type: none">• udzielasz i przyjmujesz informację zwrotną w swoim zespole;• dokonujesz samooceny swojego zaangażowania w pracę zespołu.
	Jakie jest twoje zadanie obowiązkowe po zajęciach/dwugodzinnym bloku zajęć? <p>Podczas tej sesji w e-portfolio zamieszczasz notatkę dotyczącą tego, co było dla ciebie ważne zespołowego realizowania przedsięwzięcia ekonomicznego, czego się nauczyłeś/aś oraz notatkę jak zamierzasz to wykorzystać w przyszłości. Przygotowując notatkę uwzględnij też te umiejętności, które kształtowałeś podczas pracy z e-portfolio i blogiem. Tę refleksję będziesz wykorzystywać na kolejnych zajęciach (nr 28).</p>
	Po czym poznać, że zadanie zostało wykonane prawidłowo? <ul style="list-style-type: none">• Czy umieściłeś/-aś wybrane informacje w odpowiednim miejscu w e-portfolio?• Czy twoja notatka odpowiada na pytania: <i>Czego się dowiedziałeś/-aś (5 przykładów)? Czego się nauczyłeś/-aś (co najmniej 5 umiejętności)? Nad jakimi zachowaniami i postawami pracowałeś/aś? (5 przykładów)? Czy zamieściłeś informację, jak to wykorzystasz w przyszłości oraz nad czym jeszcze musisz popracować?</i>• Czy twoje „notatki” w e-portfolio spełniają ogólne kryteria (tytuł, opis, otagowanie, poprawność językowa i stylistyczna - więcej kryteriów ogólnych w Załączniku nr 3 do pierwszych zajęć)?

Załącznik nr 5. Metody ewaluacji projektu

Prezentujemy poniżej przydatne techniki oceny projektu.

Rece

Cel: poznanie opinii uczestników na temat różnych aspektów projektu/działania

Poproś uczestników o odrysowanie na kartce papieru własnej dłoni. Na każdym z palców uczestnicy powinni napisać jedną rzecz dotyczącą ewaluowanego wydarzenia/projektu:

- co było najlepszą stroną – na kciuku
- o czym opowiem znajomym – na wskazującym
- co było najślabszą stroną – na środkowym
- co bym zmienił/a – na serdecznym
- czego się nauczyłem/am (ew. dowiedziałam/em, co było zaskakujące) – na małym

Następnie uczestnicy indywidualnie wypełniają rysunki dłoni, zgodnie z własnymi opiniami.

Koło ewaluacji

Cel: szybka metoda służąca poznaniu ogólnej opinii dot. różnych aspektów działania/projektu

Narysuj na dużej kartce papieru koło, podziel je dwoma przecinającymi się liniami na cztery równe części. Każdą część podpisz nazwą zagadnienia, które chcesz, żeby zostało ocenione przez uczestników (np. zdobyta wiedza, praca grupowa, realizacja celów, satysfakcja z udziału).

Zadaniem uczestników jest postawienie w każdej ćwiartce koła kropki oznaczającej ich ocenę danego aspektu/zagadnienia. Im bliżej punktu przecięcia się linii – środka koła, tym lepiej, im bliżej brzegów, a nawet poza kołem – źle.

Półki sklepowe

Na tablicy lub dużej kartce papieru narysuj duży prostokąt, podzielony na trzy-cztery równe części. Rozdaj każdej osobie kilka karteczek samoprzylepnych typu post-it. Powiedz, że przed sobą widzą półki w sklepie – ich zadaniem jest wypełnić je towarem – elementami działania/projektu, które oceniacie. Niech wypiszą wszystkie składowe projektu, które chcą ocenić i umieszczą na odpowiedniej „półce”, przyklejając do flipczarta – im wyższa „półka”, tym lepsza ocena danego elementu.

Następnie rolę prowadzącego jest uporządkowanie naklejonych karteczek – i omówienie – warto pytać się uczestników o niejasne sformułowania.

Rzeka projektu

Na tablicy lub dużej kartce papieru narysuj schematycznie rzekę – od gór do ujścia. Powiedz uczestnikom, że symbolizuje ona zakończony właśnie projekt. Niech pomyślą o swoich uczuciach i doświadczeniach na poszczególnych jego etapach. Mogą je zapisywać na kartkach samoprzylepnych lub pisać w odpowiednim miejscu biegu rzeki. Uczestnicy mogą również uzupełniać rzekę o elementy graficzne, symbolizujące konkretne wydarzenia/momenty przełomowe w projekcie. Następnie wspólnie z uczestnikami omów to, co zawiera rzeka – prosząc o rozwinięcie, uzupełnienie najważniejszych elementów.

Oś oceny

Za pomocą taśmy malarskiej lub sznurka wyznacz oś pośrodku sali. Na jednym jej krańcu połóż kartkę z napisem 100%, na drugim 0%. Następnie poproś uczestników, żeby przez zajęcie miejsca w wybranym miejscu osi pokazali na ile procent oceniają poszczególne elementy projektu, warsztatu, wydarzenia (np. w przypadku grupy realizującej projekt: osobista satysfakcja z pracy, zdobyta wiedza/umiejętności, ciekawie spędzony czas, praca zespołowa, współpraca z opiekunem, itp.) Uczestnicy zajmują miejsca na wybranym miejscu osi – ochotnicy uzasadniają, co wpłynęło na zajęcie przez nich tego miejsca.

Atomy

Odmiana osi oceny, służąca do oceny uczuć, emocji uczestników i omówienia przyczyn. Wyznacz na środku sali punkt, który określisz jako jądro atomu. Powiedz, że uczestnicy ustawiają się w pewnej odległości od środka – zależnie jak mocno oceniają swoje zadowolenia, zaangażowanie, zmęczenie, itp. wynikające z udziału w projekcie. Im dalej od środka, tym dana cecha ma mniejsze natężenie. Spytaj uczestników, co sprawiło, że w taki sposób oceniają poziom cechy u siebie.